

Szeged, 1913. február 8. – Budapest, 1994. december 9.

Menhelyi gyerekként nevelkedett. 1916-ban Makóra került, ott végezte a hat elemi osztályt. Eredeti képzettsége szerint szobafestő, rövid ideig dolgozott szakmájában Makón, majd Budapesten.

1929-től került a szervezett munkások közé, egy év múlva a kommunista befolyás alatt álló Magyar Építőmunkások Országos Szövetsége festőszakosztályának tagja. A baloldali szakszervezeti ellenzék aktivistája, 1931-ben vették fel az illegális KMP-be. 1933–1934-ben a MÉMOSZ festőmunkás-szakosztályának vezetőségi tagja. 1934 novemberében kitiltották a szövetségből, de az újonnan megválasztott vezetőség is követelte visszavételét. Az 1935. évi nagy építőmunkássztrájk egyik szervezője, a kommunisták féllegális szervezete, az Egyesült Szakszervezeti Ellenzék tagja. 1936-ban ellenzéki sajtó terjesztése miatt letartóztatták, a szegedi Csillag börtönben töltötte hat hónapos büntetését. 1937 áprilisában a festőmunkássztrájk szervezése miatt újból letartóztatták, de felmentették. 1938-ban a MÉMOSZ központi vezetőségének tagja. 1942-ben ismét letartóztatták és internálták. 1944 szeptemberében az akkor újjászervezett kommunista párt központi bizottságának tagja. 1944. október 15-én részt vett azon a titkos találkozón, ahol a munkásság felfegyverzéséről tárgyaltak. Különböző sejteket kapcsolt a párt katonai bizottságához. 1944 decembere második felében Budapestről Szegedre indult, majd később felvette a kapcsolatot a front túloldalán szervezkedő, Moszkvából hazatért emigránsokból álló központi vezetőséggel. 1945. január 18-án az MKP KV őt és Kossa Istvánt bízta meg, hogy tárgyaljanak a szociáldemokraták küldötteivel a Szakszervezeti Tanács megalakításának előkészítéséről. 1945. január 22-től az MKP KV szakszervezeti osztályának vezetője lett. Egy hónappal később a KV tömegszervezetek és tömegmunka osztálya vezetésével bízták meg. Április közepétől az MKP KV szakszervezeti apparátusát irányította. 1945. április 2-től Budapest képviselőjeként került be az Ideiglenes Nemzetgyűlés tagjai sorába. Az 1945. november 4-i és az 1947. augusztus 31-i választásokon az MKP nagy-budapesti listáról jutott be a törvényhozásba.

Az 1946. májusi központi vezetőségi ülésen lett a PB póttagja. Az MKP III. kongresszusán a politikai bizottságba és a KV szervezőbizottságába is bekerült. A pártegyesítés előtt, 1948. március 10-én közös vezető testületeket hoztak létre a kommunisták és a szociáldemokraták, ide is beválasztották. 1948. augusztus 7-én kikerült a pártapparátusból, és a SZOT főtitkára lett. 1949 augusztusától tagja az Elnöki Tanácsnak. 1952. január 5-től építőanyag-ipari miniszternek választották, csak ekkor távozott a SZOT-ból. 1953 júliusában minden vezető párttestületből kikerült. A Nagy-kormányban korábbi tárcájának csak miniszterhelyettese lett. Mivel támogatta a kormányprogramot, a KV 1953. októberi ülésén visszakerült a politikai bizottságba. 1953. november 18-án kinevezték a Minisztertanács elnökhelyettesévé. 1954 végétől ő vezette a

koncepciós perek áldozatainak rehabilitálásával megbízott bizottságot. 1956. június 16-án a Hazafias Népfront Országos Tanácsának elnöke lett. Rajk László 1956. október 6-i újratemetésén az MDP KV és elvtársai nevében fogadalmat tett: hasonló törvénysértések soha többé nem fordulhatnak elő. Kormánytagként ő is részt vett a Gerő vezette jugoszláviai látogatáson, ahonnan október 23-án délelőtt érkeztek vissza. Az október 23–24-i éjszakai KV-ülésen megalakított katonai bizottság vezetője lett. Október 26-tól megkapta az építésügyi tárca irányítását is. A szűk körű MDP-elnökség tagja október 28-án, de az új MSZMP vezetéséből kimaradt. Október 31-én Nagy Imre meghívta a kabinetülésre, de Tildy Zoltán tiltakozására a tanácskozás színhelyét el kellett hagynia.

1956. november 1-jén találkozott Jurij Andropov szovjet nagykövettel, másnap a tököli szovjet katonai bázisra vitték. A következő nap szovjet katonai repülőgéppel Szolnokra utazott. A Kádár-féle Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány tagjaként november 12-től az iparügyek irányítását bízták rá. A kormánytagság után az MSZMP legfelső párttestületeiben is helyet kapott. Tagja lett az MSZMP Ideiglenes Intéző Bizottságának, majd a politikai bizottságnak. 1956-tól a kormány gazdasági bizottságának vezetője. 1957. május 9-én felmentették az iparügyek vezetése alól, és kinevezték a Minisztertanács elnökhelyettesévé. Egy év múlva a Münnich-kormány első elnökhelyettese lett. 1957 októberében korábbi tisztségeit meghagyva megerősítették a HNF Országos Tanácsa elnöki megbízatásában, amely feladatot 1958. január 25-ig látta el. 1961 áprilisában a kormány gazdasági bizottságának éléről a nemzetközi kapcsolatok bizottságának élére került, Magyarország állandó KGST-képviselője lett. A második Kádár-kormányban ismét miniszterelnök-helyettes. 1971. május 12-én felmentették a Fock-kormányban viselt tiszteből, és az Országgyűlés elnökévé választották. 1976-ban a Magyar–Szovjet Baráti Társaság elnöke lett. 1978. január 5-én ő vette át Cyrus Vance amerikai külügyminisztertől a visszaadott magyar koronát. Az MSZMP XII. kongresszusán kimaradt a politikai bizottságból. 1984. december 19-ig volt az Országgyűlés elnöke. Az 1988. májusi országos pártértekezleten kimaradt a központi bizottságból is. A rendszerváltás során erősen támadták személyét és képviselői tevékenységét, ezért 1989. március 8-án lemondott mandátumáról.